

**Když jídlo není jen požitek, ale také prožitek.
Říká se vejdi a neuškod'.**

Akutní průjmová onemocnění patří k nejčastějším onemocněním, u kterých provádíme šetření a nařizujeme protiepidemická opatření.

Základními příznaky onemocnění jsou průjem, zvracení, křeče v břiše, případně horečka, únava a celková slabost. Potíže začínají zpravidla náhle z plného zdraví. Ohroženými skupinami jsou zejména malé děti a starší osoby, u nichž vlivem průjmů a zvracení dochází k dehydrataci organismu. Bránou vstupu infekce je zažívací trakt.

Nejčastější původci APO

Mezi epidemiologicky významné původce APO patří: bakterie (salmonella, kampylobakter, yersinie, shigella a patogenní E.coli), viry (rotaviry, noroviry, adenoviry), toxiny bakterií (stafylokokový enterotoxin, toxiny clostridií).

Nejčastěji hlášená akutní průjmová onemocnění, MS kraj, 2009 – 2018

Počet onemocnění/rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Salmonelóza	1 364	802	1 008	1 134	1 015	1 285	1 348	1 135	1 353	1 269
Kampylobakteriόza	4 418	4 103	3 588	3 586	3 435	3 687	3 379	4 133	3 938	3 710
Virová průjmová onemocnění	1 054	1 236	1 032	886	741	924	1 366	797	817	881
Ostatní bakteriální průjmové onemocnění neurčené	578	853	1 144	879	801	993	1 396	1 296	1 158	1 254

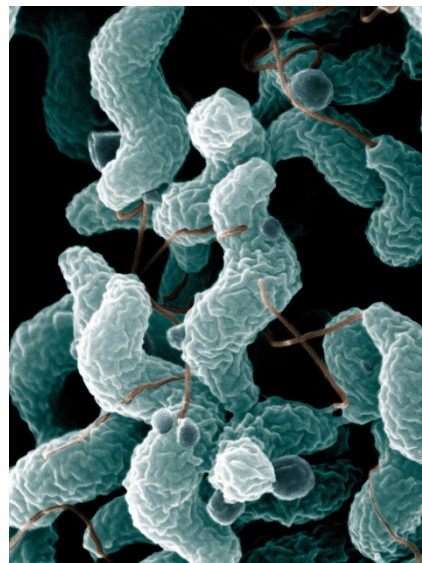
Salmonelόza

Salmonelόza je typickým akutním průjmovým onemocněním. Jedná se o akutní gastroenteritidu, projevující se zvracením, křečemi v břiše, horečkou nad 39°C a častými průjmy, které jsou bez přítomnosti krve nebo hlenu. Méně často probíhá pod obrazem mírných zažívacích potíží, které postiženého nenutí vyhledat lékařské ošetření. Že se jednalo o salmonelόzu, odhalí až laboratorní vyšetření stolice. Inkubační dobou bývá nejčastěji 12 – 36 hodin s krajním rozmezím 6 – 72 hodin v závislosti na infekční dávce.

Ze zachycených typů salmonel převládá *S. enteritidis*, ostatní sérotypy jsou méně časté. V roce 2018 byl na území MS kraje zaznamenán 1 hromadný výskyt, a to v hotelu v Ostravě.

Kampylobakteri6za

Kampylobakteri6za je pravideln6 nejkast6ji hl6šen6 prŮjmov6 onemocn6n6. Je charakterizov6no prŮjmem (pŮi n6m stolice často obsahuje krev), bolestmi bŮicha, horečkou, nauzeou a zvracen6m. N6stup pŮznakŮ onemocn6n6 se obvykle objevuje 2 aŮ 5 dn6 po infekci bakteri6, inkuba6n6 doba je tedy del66i neŮ u salmonel6zy. PŮenos infekce je zprostŮedkov6n konzumac6 kontaminovan6 potraviny (nejkast6ji se jedn6 o drŮbeŮ), pŮ6ipadn6 nepasterizovan6m ml6kem a produkty z n6j, n6kdy se v cest6 pŮenosu uplatnŮuje i kontakt s dom6c6mi zviŮaty

Obr6zek *Campylobacter jejuni*

<https://images.app.goo.gl/pzwSq6wGzKgZCMS7>

Ze 14 zn6m6ch s6rotypŮ je u n6s nejv6ce zastoupen *Campylobacter jejuni* (kolem 95 % z6chytŮ). Jedn6 se o nejkast666 APO, hromadn6 v6skyty jsou sp66e raritn6, v roce 2018 jsme Ů6dn6 nezaznamenali.

Shigel6za (bacil6rn6 Ůplavice)

Infekce se vyskytuje celosv6tov6, pŮedstavuje zejm6na riziko pro d6ti v rozvojov6ch zem6ch, ale napŮ6iklad v Evrop6 a 6R doch6z6 dlouhodob6 ke sniŮov6n6 v6skytu. Onemocn6n6 je charakterizov6no teplotami, bolestmi bŮicha, 6ast6m nutk6n6m na stolicu a vodnat6m prŮjmem s pŮ6im66i hlenu a krve. Z6vaŮn6 je rychl6 dehydratace zejm6na u mal6ch d6t6.

V roce 2018 bylo hl66eno v MS kraji 28 pŮ66padŮ onemocn6n6.

Akutn6 virov6 stŮevn6 infekce

PŮvodci tohoto onemocn6n6 jsou nejkast6ji rotaviry, noroviry nebo adenoviry. K pŮenosu onemocn6n6 doch6z6 fek6ln6-or6ln6 cestou, pŮ66ipadn6 i vzduchem, aerosolem od nemocn6ch osob. PŮ66znaky onemocn6n6 jsou zejm6na zvracen6, pŮ666ipadn6 prŮjem, subfebrilie a bolest bŮicha. Onemocn6n6 m6 rychl6 pŮub6h a 6asto pŮejde i bez l66by b6hem 1 -2 dnŮ.

V MS kraji **rotaviry** zpŮsobuj6 ob6asn6 epidemick6 v6skyty v d6tsk6ch kolektivech pŮi rekrea6n6ch a ozdravn6ch pobytech, lyŮaŮsk6ch kurzech, ale i v Ůstavn6ch zaŮ6izen6ch pro dosp6l6, zejm6na seniory. Proti rotavirov6m infekc6m se lze o6kovat.

Krajsk6 hygienick6 stanice Moravskoslezsk6ho kraje se s6dlem v Ostrav6

Na B6lidle 7, 702 00 Ostrava

Tel: 595 138 111, Fax: 595 138 109

podatelna@khsova.cz, www.khsova.cz, ID datov6 schr6nky: w8pai4f

Noroviry jsou obvyklými původci epidemií zejména v zařízeních pro seniory, v nemocnicích, léčebnách, školách apod. Specifická léčba ani očkování proti norovirům neexistuje.

Při **adenovirové** infekci mohou být průjmy spojené i s onemocněním horních cest dýchacích.

Výskyt těchto onemocnění v MS kraji je v posledních letech na stabilní úrovni, jsou nejčastějším původcem hromadných výskytů. V roce 2018 jich bylo na území MS kraje zaznamenáno 7 s určeným původcem.

Při přenosu APO se uplatňuje zejména:

- fekálně – orální přenos (rukama, např. po použití WC)
- konzumace syrového, případně nedostatečně tepelně upraveného masa
- kontaminovaná vejce a tepelně neupravené produkty z vajec
- konzumace nemyté zeleniny nebo ovoce
- kontakt s nemocným zvířetem (domácím nebo hospodářským)
- kontaminace hotových pokrmů syrovými surovinami (používání společných ploch pro manipulaci se surovinami i hotovými pokrmy)
- nesprávné skladování hotových potravin a pokrmů (zejména nedodržení správné teploty).

Při dodržení zásad správné přípravy a skladování potravin a dodržení základních hygienických zásad při konzumaci lze těmto onemocněním úspěšně předcházet. Proto je hygienický dozor nad potravinářskými provozovny a provozovny společného stravování důležitou součástí prevence výskytu akutních průjmových onemocnění.